БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 21 (5173)
Среда
Январкин
29
1947 он

Сэн 20 мунгэн

Түрэлхи хэлэнэй бодото удха ба формонууд болбол тэрэнэй бии болоhон ба удаа дараалан хүгжэhэн замые шудалан харадаг байхадал ойлгогдожо болохо байна.

Ф. Энгельс.

ХЭЛЭ БЭШЭГЭЙ ХҮГЖЭЛТЭДЭ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИН ҮҮРГЭ

Үрдань гээгдэнги харанхы байhан бурят-монгол арад мүнөө хэлбэр хаягаараа национальна ба удхаараа социалистическэ культуратай болохо, энэнь урган хүгжэжэ ба гайхамшагта амжалтануудые туйлажа байна.

Энэ культурна ургалта болбол хэлэ бэшэгэй байгуулалтын талаар өнөө зорилгонуудые табижа, хэлэнэй культурые саг үргэлжэ хүгжөөн дээшэлүүлхые эринэ.

Социалистическэ нииитэ культурын шалашагүй хубинь болохо үзэг бэшэг болбол ажалшан арадта ойлгосотой хилбар байха еhотой. Теэд, хэрэ хэлэнэй баялигые зүбөөр харуулжа шадаха ба ажабайдалтай хамтаяа хадаал үзэг бэшэг гээшэ олонитэдэ хилбар ойлгогдодог байжа адаха юм.

Хэнэйшье мэдэхээр, бурят-монгол ад Октябрьска революци болторын үзэг бэшэггүй байжа, хуушан өргөл үзэг бэшэг хэрэглэжэ байhан ом. Энэ үзэг бэшэг болбол советскэ ын бурят-монгол арадай эрилтые-гажа шадахагүй байгаа.

1931 ондо бурят-монгол арад энэ уушан үзэгөө хаяжа, шэнэ латын ыгые үндэ болгоhон алфавит ьhан байна. Теэд энэ алфавит олбол мүн лэ туйлай олон дутуу ануудтай, хэлэнэй грамматика орфографие бусайдуулдаг ба өө болгодог байhан юм.

Культурна фронт дээрэ hүйдхэл олол хэжэ байhан арадай дайсад буржуазна националистнууд бол хэдэн жэлэй турша соо үзэг бэ гэ саг үргэлжэ «шэнэлэлтэ» ба үйлалта» оруулжа, бурят-монгол нэй хүгжэлтэдэ схэхэн hаад хор хэжэ байгаа hөн.

Өөрынгөө хэлэ бэшэггэ лай, тэрэнэйнгээ хүгжэлтые саг лжэ хангажа байдаг манай арад ла хэлэ бэшэгэй хүгжэлтын хар дээрэ байhан хамаг бүхы хаалта олгонуудые хамха сохин хаяжа, хехэ ород арадай алфавидые үн болгоhон шэнэ үзэг бэшэг аба байна.

Энэ хадаа бурят-монгол арадай үхэдэ культурна революци болон байгаа. Энэ хадаа манай литературна хэлэнэй саашадаа хурдан ргөн хүгжэхэ ябадалда туйлай э түлхисэ болоо.

1946 оной декабрьда Улан-Удэ одой интеллигенциин суглаан олжо, тэрэ суглаан дээрэ «Бурят-онгол хэлэ бэшэгэй хүгжэлтэдэ теллигенциин үүргэ» гэhэн элидэ ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой секретарь нүхэр Цыремпилон хэжэ, ород алфавидта ороhонсоо хойшонхи 8 жэл соо туйлаhан жалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, ус суглаан болбол хэлэнэй хүгжэлдэ байhан ба арад зониие үзэг бэшэгтэ hургаха талаар байhан ниилэд ехэ дутуу дундануудые эли рүүлhэн байна.

Хамагай түрүүндэ культура ба экономикын научно-шэнжэлэлгын институдые (НИИКЭ) абаад үзэе. Энэ институт халэ бэшэгэй байгуулалтын түб болохо еhотой гээшэ. Теэд мүнөө бурят-монгол хэлэнэй диалектологи ба лексикологи шэнжэлхэ талаар тон бага хүдэлмэри хэгдэнэ. Мүн терминологиин асуудал задагай зандаа. Бурят-монгол хэлэнэй hуралсалай грамматика гол түлэб тогтонижоhон болобошье, тэрэ хэлэнэй синтаксис мүнөө хүртэр гараагүй байна. Эдэ бүхы шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэ хэлэ бэшэгэй конференци ехэхэн туhа хүргэхэ байгаа. Гэбэшье тиимэ конференциhээ байтагай, халэ бэшэгэй хүгжэлтэ тухай лекци ба элидхэлнүүдшье уншагданагүй.

Мүнөө бурят-монгол үзэг бэшэгтэ арад зониие hургаха асуудалай туйлай үргэнөөр табигдаад байхадань, Гэгээрэлэй Министерство ба Бурят-Монголой Гүрэнэй хэблэл (Бурмонгиз) болбол ехэ наhатанай hургуулида үзэхэ тусхай ном, программа зохеожо, мүнөө болтор гаргаадүй байна.

Эдэ бүгэдэ болбол эдэ эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байhан ба халэ бэшэгэй фронт дээрэ ажаллажа байhан мэргэжэлтэдэй ба эрдэмтэдэй, интеллигентнэрэй энэ дары эрид шиидхэхэ еhотой зорилгонууд мүн болоно. Эдэ бүгэдэ хадаа эдэнэй арюун уялга болоно.

«Түрэлхи хэлэнэй бодото удха ба формонууд болбол тэрэнэй бии болоhон ба удаа дараалан хүгжэhэн замые шудалан харадаг байхадал ойлгогдожо болохо байна» (Ф. Энгельс).

Манай түрэлхи, бурят-монгол хэлэнэй хүгжэлтэ ба тэрэнэй формонуудые хэн гүнзэгыгөөр шудалжа, арадта ойлгосотой ба hонор тодо болгохо уялгатайб гэхэдэ, арад зоной дундаhаа урган гараhан интеллигенци энэ хүдэлмэриие хэхэ еhотой байна.

Манай арадай нилэд хубинь түрэлхи хэлэ бэшэгээ мэдэхэгүй дээрэhээ литература ба газетэ уншажа, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлхэ аргагүй байhаниинь нюуса бэшэ. Хэрбээ түрэжэ гараhан интеллигенциингээ туhалаагүй хада тэдэнэр хайшан гээд эрдэм болбосоролтой хүнүүд боложо, интеллигентнэ ажалай хүнүүдэй хэмжээндэ хүрэхэ гээшэб!

Республикын түрүү хүнүүдэй дээжэ —интеллигентнэр халэ бэшэгые хүгжөөхэ уялганууда арюунаар дүүргэжэ, хүн болгожо хүлэгтэмнай мордхуулhан арад зоноо баясуулаг лэ!

БМАССР-эй Министрнүүдэй Советhээ ба ВКП(б)-гэй Областной Комитедhээ

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй областной комитет болбол республикын солото луговод, сабшалангай ажал дээрэ Герасимовска хүдэлөөе үүсхэгшэ, социалистическэ хүдөө ажахын отличник, орденто **Василий Александрович Герасимовай** 1947 оной январиин 28-да наhа бараhыень гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсэхэ зуураа, наhа барагшын гэр бүлэнэртэ уйдхар шаналалые мэдүүлнэ.

Эдэнhээ жэшээ абагты

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ hунгаха hунгалтын үдэрые угтуулан Шулуутайн совхозой модошод модо бэлдхэлэй түсэбүүдые дүүргэжэ ба гүүлэн дүргэжэ байна.

Бичурын аймагай «Красный боец», Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Цымбыловэй хүтэлбэрилдэг бригада намар-үбэлэй сезоной модо бэлдхэлэй түсэбые болзорhоо түрүүн үйсэдхөө.

Ленинэй ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай (Мухаршэбэр) модошод hунгалта хэхэ үдэр — февралиин 9 хүртэр тогтоогдоhон түсэбhөө гадуур нэгэ-нэгэ мянган кубометр модо бэлдхэхэ гэhэн уялганууде бэе дээрээ даажа абаад, бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Республикын модо бэлэдхэгшэд болбол эдэ түрүүшүүлhээ үльгэр жэшээ абаха еhотой.

К. Скворцов.

Мастер Ступинагай бригада түрүүлнэ

«Красный восток» артелиин шэлэй одой хүдэлмэришэд hунгалтануудай хүндэлэлдэ 200 мянган түхэриг продукци январьда бүтээхэ гэн уялга абаад, бултадаа шахуу ахановска вахтада жагсанхай.

Мастер Ступинагай толгойлжо hан бригада артель соогоо алишье талаараа түрүү. Бригадын хүдэлмэришэд январь hарын хоер декадын турша соо 3 мянган хэhэг шэл амhарта бүтээхэ аад, 9854 хэhэг бүтээбэ. Мүн мастер И. Самсонагай хүтэлбэрилдэг бригада түсэбhөө гадуур олон мянган хэhэг ажахын амhартануудые хэбэ.

1947 оной февралиин 9-эй воскресенье—РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ hунгаха hунгалтын үдэр

«Искусство» гэжэ хэблэлээр гаргагдаhан, уранзурааша В. Корецкиин зураhан плакат.
Г. Широковой репродукци.
(ТАСС-эй фотохронико).

БАЯР ДҮҮРЭН ҮҮЛЗАЛГАНУУД

★ ★

Поэт Галсанов Заиграйн колхоздо

Заиграйн аймагай Илькын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо өөhэдынгөө hунгагшадтай уулзахаяа, БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат поэт Цыденжап Галсанович Галсанов ерэбэ. Колхозой үргэн ехэ суглаае өтигэмжэтэ нюур Дылыков нэгэгээд, нүхэр Галсановта үгэ үгэбэ.

—Би таанадта, өөhэдынгөө колхозой эмэгтэй ба эрэгтэй колхознигуудта, намайе БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлhэндэтнай тон ехэ баяртай байнаб,—гэжэ нүхэр Галсанов өөрынгөө hунгагшадта хандаба.—Би таанай найдалые хүндэтэйгөөр дүүргэхэб. Хамаг бүхы шадалаа өөрынгөө агууехэ Эхэ ороной hалбаран мандахын тула зорюулхаб. Удаань үгэ абажа хэлэhэн модо бэлэдхэлэй бригадын бригадир нүхэр Аюшин гэгшэ:—Нүхэр Галсанов бидэнэй урда hуужа байна. Тэрэнэй хэлэhэн үгые дуулабабди. Тэрэнэй зохеолнуудые уншадагбди. Нүхэр Галсанов болбол өөрынгөө бүхы ажалаар мэдэй ороной нэрэн шудалгүй хүбүүн гэжэ бэеэ харуулhан байна. Би бүхы hунгагшадые февралиин 9-эй үдэртэ өөhэдынгөө голосые нүхэр Галсановай түлөө үгэхые уряалнаб. Бидэ hунгагшад агууехэ hунгуулиин үдэрые ажалай амжалтануудаар үнгэргэхэ еhотойбди. Манай бригада hунгуулиин урда тээ абаhан уялгаяа эрхимээр дүүргэжэ байна. 205 кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, тэрэнэйнгээ отололгые ба шэрэлгые үлүүшэлэн дүүргэбэбди. Манай багша агууехэ Сталин мандаг! —гэжэ суглаанда хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалга доро хэлэбэ. Мүн баhа энэ суглаан дээрэ тус колхозой бухгалтер Бушмелев, комсомолой өхин организациин секретарь Дамбиев, залуу hунгагша Нимаев, СССР-эй Верховно Советэй депутат поэт нүхэр Хоца Намсараев болон бусад нүхэр Галсановай түлөө голосоо үгэхые уряалан хэлэбэд.

Илангаяа СССР-эй Верховно Советэй депутат нүхэр Намсараевай бурят-монголой уран зохеол тухай ба нүхэр Галсановай зохеолой удхашанар тухай hайшаан хэлэhэниинь hунгагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

—Арад зонойнгоо захяа заабариие эрхимээр дүүргэжэ, Сталин багшын магтаалые хүлеэжэ яба!—гэжэ өөрынгөө хүбүүндэ хандажа хэлэhэн Цэдэн Галсановай үндэр наhатай эхынь үгэ hонирхол ехэтэй байба.

Үдэшэлэн тус колхозой клуб соонь Улан-Удэhэ ерэhэн уранзохеолшод Х. Н. Намсараев, Ц. Г. Галсанов, Д. И. Романенко, А. Н. Нечаев, Ж. Тумунов, Д. Хилтухин гэгшэд өөhэдынгөө зохеолнуудые уншаба.

Ц. АЯНДУЕВ,
Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Арадай эрхим хүнүүд

КЯХТА. **(Манай корреспондентhээ телефоноор абтаба).** Январиин 26-да Кударын аймагай центрэй ба дүтэ шадарай колхозуудай ажалшадтай РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат Василий Максимович Кучеров ба Бурят-Монголой Верховно Советэ hунгагдахаар дэбжүүлэгдэhэн Даба Цыремпилович Баирбиликтуев гэгшэд уулзаба. Аймагай социалистическэ культурын байшангай зал соо сугларагшадые багтааха аргагүй байгаа. Хэдэн олон хүнүүд дүтэ шадарай комната, коридор соогуур хүл дээрээ зогсожо байhан байна.

Этигэмжэтэ нюур нүхэр Стрельников, Дамбаев, Громов, Ежова, Аюшеев, Гармаев ба бусад бултааран Василий Максимович Кучеров ба Даба Цыремпилович хадаа хэрэг дээрээ шалгагдаhан большевигүүд гээшэ гэhэн үгэнүүдые хэлэhэн байна. «Бидэ бүгэдын саашадаа баян хүхюу ажабайдалтай байхын түлөө оролдохонь хэндэшье эли. Арадай эдэ эрхим хубүүдэй түлөө нэгэн хүн шэнгеэр голосоо үгэхэбди» гэжэ мэдүүлбэд.

Депутадай кандидадууд hунгагшадтаа баясхалан хүргэhэн үгэнүүдые хэлэжэ, тэдэниие ажалай бүри үндэр бүтээсые туйлахыень уряалhан байна.

* * *

Василий Максимович Кучеров ба БМАССР-эй Верховно Советэ hунгагдахаар дэбжүүлэгдэhэн нүхэр Рыгжит Цыренова гэгшэд Кударын аймагай Улзуйтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд — hунгагшадтай мүнөөдэр уулзаба. Уулзалгын энэ суглаан дээрэ 100 гаран хүнүүд байлсаhан байна.

— Большевистскэ партидаа, тэрэнэй үнэн хубүүн Василий Максимовичта ба манай эрхим өхэнэрнүүдэй нэгэн Рыгжит Цыреновада бидэ бүгэдэ этигэнэ гээшэбди. Тиимэhээ февралиин 9-эй үдэр эдэ нүхэдэй түлөө өөhэдынгөө голосуудые тон ехэ баяртайгаар үгэхэбди, — гэжэ hунгагша нүхэр Гармаев хэлэбэ. Энэ мэтын удхатай баяр дүүрэн ба магтаалай үгэнүүдые hунгагшад нүхэд Гарматаров, Бадматаров, Дмитриев, Емаева ба бусад хэлэhэн байнад.

* * *

Январиин 27-ой үдэр РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидат нүхэр В. М. Кучеров Сүхын арhанай заводой хүдэлмэришэдтэй уулзаба. Энэ суглаанда заводой бүхы коллектив хабаадалсаа.

Үгэ хэлэhэн хэдэн олон нүхэдүүд Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ хайралангүй ажаллажа ябаhан коммунистнуудай нэгэн Василий Максимовичын түлөө голосоо үгэхэбди гэжэ мэдүүлбэд. Нүхэр Кучеров hунгагшадаа амаршалhан ба тэдэнэртэ баясхалан хүргэhэн үгэ хэлэбэ.

* * *

Январиин 27-ой үдэшын 8 сагта Кяхта городой социалистическэ культурын байшан соо 600 гаран hунгагшад сугларба. Тэдэнэр депутадта кандидат нүхэр В. М. Кучеровтай уулзахаа ерэбэ.

Городые гал аюулhаа хамгаалха охраныи начальнигые политическэ талаар орлогшо нүхэр Серебренников суглаа нээжэ, этигэмжэтэ нюур нүхэр Н. И. Буртонов гэгшэдэ үгэ үгэбэ. Нүхэр Буртонов хадаа Василий Максимовичын ажаhуудал ба ажал-ябуулгатай сугларагшадые танилсуулба. Удаань нүхэр Кучеров өөрынгөө биографиие тобшохоноор хэлэхэ зуураа, саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэринүүдэй зорилго тухай тогтоhон байна. Тиихэтэйгээ хамта hунгагшадаар үзүүлэгдэhэн угаа ехэ этигэл найдабариин түлөө халуун баяр хүргэhэн байна.

hунгагшад нүхэд Ширшов, Кубанов, Бухаров ба бусад хамта 10 гаран хүн үгэ хэлэжэ, нүхэр Кучеровай түлөө голосовалхыень бүхы hунгагшадые уряалhан байнад. Тэдэнэй хэлэhэн үгэнүүд тон халуунаар угтагдажа, хэдэн олон дахин нэрьемэ альга ташалганууда аар таhалагдаhан байха юм.

Суглаанай hүүлээр hунгагшадта нютагай драматическа кружогой хүсөөр концерт харуулагдаhан байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.
Манай тусхай корр.

РСФСР-эй Верховно Советдэ hунгаха hунгалтануудые эрхилхэ hунгуулиин Центральна Комиссиин бэшэг

РСФСР-эй Верховно Советдэ hунгаха hунгалтануудые эрхилхэ hунгуулиин Центральна Комисси болбол hунгалтануудай үдэртэ бэлэдхэхэ ба тэрэ үдэрые үнгэргэхэ тухай бэшэгые hунгуулиин бүхы участково комиссинуудта ябуулба.

hунгалтануудай болохо үдэр эгээл харюусалгатай үдэр байха гэжэ hунгуулиин участково комиссинуудта hануулаад, hунгуулиин Центральна Комисси хадаа голосовани болохо газарые түхеэрэн бэлэдхэхэдэ, голосованиин болохо газар ба үдэрые тунхаглахада, hунгуулиин бюллетенинүүдые hунгагшадhаа абаха, голосуудые тоолохо, голосованиин дүнгүүдые hунгуулиин окружной комиссинуудта саг болзор соонь хүргэхэ ябадалые гэхэ мэтэшэлэн эмхидхэхэ тушаа тодорхой хэдэ хэдэн заабаринуудые үгэбэ.

Байрануудые түхеэрэхэ хэрэгтэй hунгуулиин участково комиссинуудтусгаар анхаралаа табиха еhотой, hунгуулиин бюллетенинүүдые дүүргэхэ кабинануудта гү, али тусгаар таhалганууда столнуудые, бэшэхэ хэрэгсэлнүүдые ба бюллетенинүүдые дүүргэхын тулада нөгө үнгэтэй карандашнуудые байлгаха еhотой.

hунгуулиин участково комиссинууд болбол бүхы hунгагшадые hунгалтануудта ерүүлхын тулада hунгалта болохын урда тээхи 20 хоногуудай турша соо плакадууд, ханын газетэнүүд, радио гэхэ мэтээр дамжуулан hунгалтануудай болохо газар ба үдэрэй тухай hунгагшадай ажаhуудаг газарнуудта үргөөр тунхаглан зарлаха еhотой. hунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэнэр ба секретарьнууд хадаа округ соо баллотировалагдажа байгаа кандидадуудай нэрэтэй тогтоогдомол янзатай ба үнгэтэй hунгуулиин бюллетенинүүдэй хүсэд абтаад байhыень бэеэрээ шалган үзэжэ үнэншэхэ еhотой байнад.

Участково комиссинууд тэдэнэртэ үгтэhэн зөөри, тамга, документнүүд, hунгуулиин бюллетенинүүдэй бүрин бүтэн байха ябадалые хангаха уялгатай.

hунгуулиин участково комиссинууд хадаа hунгалта болохо үдэр hунгуулиин участогай байрада ехэ эзлжэ гаргахагүйн тулада, бюллетенинүүдые hунгагшадай түргөөр абахын ба регистраторнууд hунгагшадай нэрые списогүүд соо түргөөр олодог байхын тулада шухала хэмжэнүүдые абаха еhотой.

Автономно республикануудай территори дээрэ hунгагша бүхэндэ хоер бюллетенинүүд үгтэхэ байна гэбэл: нэгэнь, сагаан үнгэтэй — РСФСР-эй Верховно Советдэ hунгаха талаар, нүгөөдэнь, ягаан үнгэтэй—БМАССР-эй Верховно Советдэ hунгаха талаар.

Голосованиин нюусые сахилгаа hунгуулиин Центральна Комиссиин бэшэг соо тусгаар анхарал табигдана. «hунгалтануудтухай Дүримэй» бүхы эрилтэнүүдые шангаар сахихын хойноhоо hунгуулиин участково комиссинууд ажаглан хаража байха еhотой.

Тус бэшэгые өөhэдынгөө заседаниинууд дээрэ зүбшэн хэлсээд, hунгалтануудай үдэртэ бэлэдхэхэ ба энэ үдэрые үнгэргэхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулганууде түхайлан зохеохые hунгуулиин участково комиссинуудта дурадхагдаба. (ТАСС).

Советскэ Союзай Геройнуудта Ленинэй орден ба „Алтан одон" гэжэ медаль барюулгаа

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. М. Шверник үсэгэлдэр, январиин 25-да Кремльдэ Ленинэй ординие ба «Алтан Одон» гэжэ медалие Советскэ Союзай **Геройн** нэрэзэргые олгохо тухай грамотатай хамта лейтенант **Г. В. Крамарчук**, капитан **Н. Л. Никольчик**, гвардиин лейтенант **А. И. Райков**, сержант **И. М. Струков** ба ахалагша лейтенант **Я. Г. Токмаков** гэгшэдтэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда немецкэ булимтарагшадта эсэргүү байлдаануудта шэн зориг ба баатаршалга харуулhанайнь түлөө барюулба, (ТАСС).

ФЕВРАЛИИН 9-дэ БҮГЭДӨӨРЭН ҺУНГАЛТАДА ОШОЕ!

Эхэ оронойнгоо эрхим патриодуудай түлөө бүгэдөөрэн, нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэе!

★★★

Жиирэй колхознигһоо гүрэнэй ажал-ябуулагша болоо

Үдэрэй ааяма халуун үнгэржэ, бага сага һүбшэлтэ янзатай байба. Огторгой сэлмэг.

Машинамнай бүри түргэдэн, городһоо гарахые яараһан шэнги урагшаа тэгүүлнэ. Бурят-Монголой тигант—паровоз-бүтээлгын заводой үндэр томо хоолойнууд баглагар хара утаагаа баяюулһаар харагдахаяа болино. Мяха-консервнэ комбинадые үнгэрнэбди. Уданшьегүй гүрэнэй заводой томо томо корпусууд далда орөн гэгдэбэ.

Жэгдэхэн, хуурай харгыда орохоо манай машина улам түргэдэн, хойноо тооһо шорой бурьюулна. . . Энэ хадаа БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. А. Цыденова Хори, Хэжэнгэ ба Яруунын аймагуудта хэдэн шухала асуудалнуудые шиидхэхээр гаража ябаба.

Үдэшын боро хараанаар Хэжэнгын аймагай оршондо орожо, Ород голые уруудан ябанабди.

—Энэ минии түрөһэн нютаг гээшэ. Эдэ хадануудай шулуун бүхэн намда танил. Эндэ эдир залуу наһамни үнгэрһэн юм,—гэжэ холын сагые, эдир залуугаа һанан Гунсын Аюшеевна хөөрэнэ.

Нүхэр Цыденова 1909 ондо Ородой адаг гэжэ нютагта үгытэй хүнэй бүлэ соо түрөһэн юм. 8 наһатай байхадаа хүмүүжүүлхын түлөө үбгэ эсэгэдээ үгтэжэ, тэрээнһээ хойшо Аюшын Цыденэй басаган болоһон байгаа. 13 наһатай болоходонь үргэлжэ эсэгэнь наһа баража, бишиихан Гунсын хүгшэн эхэтээ үлэнэ. Тиигэжэ эдир залуу наһаннаа хойшо эхэ эсэгын халуун анхаралые үзэнгүй хүмүүжэхэ ушартай болоһон байгаа. Гадна, үбгэ эсэгынгээ наһа бараһанай һүүлээр гэрэй эзэн шахуутай боложо, гэр бүлээ тэжээхэ хараха хүниинь болоно.

Агууехэ Октябьска социалистическэ революци Бурят-Монголой арад түмэниие харагдаа-үзэгдөөгүй хүгжэлтын шэнэ замда оруулһан байна. Энэнэй ашаар манай бурят-монголшууд өөрынгөө ажахые хүгжөөхэ. эрдэм номдо һураха эрхэтэй боложо гүнзэгы сэзжын оеорһоо уужамшар амисхалжа эхилээ һэн.

Советскэ засагай аша үрэөр үзэг бэшэгтэ шударгуу һуража, нүхэр Цыденова болбол арад зоной дунда гаргэл болбосоролой ба олониитын хүдэлмэри ябуулжа захалһан юм.

* * *

Удангүй колхозой үргэн үйлсөөр гүйлгэлдэжэ ябатараа, нэгэ гэрэй хажууда зогсонобди. Энэ—колхозой правлени. 10-гаа минута болоод байхада, правленииг газаа үхибүүдһээ эхилээд, үбгэд хүгшэд хүртэрөө хэдэн арбаад хүн суглараад байба.

—Гунсын ерэ! Гунсын ерэ!—гэлсэнэ. Хүн бүхэн гарыень барижа мэндэшэлхые хүсэнэд. Улан-Удын ба Москва ошожо ерэһэнэй һониние һурана. Мүн өөһэдөөшье забдагүй нютагайнгаа һониниие хөөрэнэд.

Буурал сагаан толгойтой нэгэ үбгэн иигэжэ хөөрэнэ:

—Би Гунсыниие бүри багаһаань һайн мэдэхэ хүм. Багаһаа хойшо ажалда бэрхэ, нэтэрүү, үнэн сэхэ басаган юм һэн. Урда сагта һаа гуламтаяа тойроһоор лэ үнгэрхэ һааб даа. Теэд совет засагай ашаар бидэ бултадаа амидираа гээшэбди. Мүнөө Гунсын республикын дээдэ органиие толгойлжо байна. Москва орожо Сталинтай хөөрэлдэнэ. Урдань энээн тухай хэн һанаха байгаа гээшэб, зүүдэндэмнайшье орохогүйл байгаал.

Үглөөгүүр өртэхэн Хэжэнгын аймагай центр Шулуута тосхон ерэнэбди. Эндэ 1929 ондо тэрэ багай нютагуудта эгээн түрүүшын болохо Сталинай нэрэмжэтэ коммуна (хожомоо Сталинай нэрэмжэтэ артель) тогтоогдоһон байна. Энэ коммунада Гунсын Аюшеевна Цыденова түрүүшүүлэй нэгэн боложо ороһон юм. Гадна, коммуна ба колхозуудта олониитээрээ орохо тухай арад нии-тын дунда ехэхэн ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Колхозой ажалда эсэшэ сусашагүйгөөр ба үнэн сахээр хүдэлмэрилһэн дээрэһээ 1932 ондо нүхэр Цыденова колхозой малажалай фермые даагшаар дэбжүүлэгдэнэ. Нүхэр Цыденовагай хүтэлбэри доро Сталинай нэрэмжэтэ колхозой мал бүри олошорно, улам хүгжэнэ.

1932 онһоо нүхэр Г. А. Цыденова ВКП(б)-гэй член. Удангүй залуу коммунистка Кяхтын Совпартшколдо эльгэгдэнэ. Тэндэ нэн түрүүшынхиеэ һургуулиин партада һуужа, марксизм-ленинизмын гүн гүнзэгы сурталые шудалхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн, шармайн ороолдоно.

Кяхтын Совпартшколые дүүргэһэнэй һүүлээр нүхэр Цыденова Хориин аймаг ерэжэ, «Путь Сталина» колхозой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилһэн юм. Удангүй, 1935 ондо Ашангын сомоной Советэй түрүүлэгшээр һунгагдана. Сомоной Советэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилхэ зуураа нүхэр Цыденова советскэ ба партийна хүтэлбэрилэгшын эрхим шадабаритай байһанаа харуулаа.

1937 ондо СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтын болоходо манай бурят-монголой арад зон өөрынгөө үнэн сэхэ басаган Гунсын Аюшеевна Цыденовае депутат болгон һунгана. Үнгэрэгшэ оной февралиин 10-да СССР-эй Верховно Советэй депутат болгогдон дахин һунгагдаһан байна.

1941 онһоо хойшо БМАССР-эй Верховно Советэй депутат. Тэрэ жэлнээ өхилжэ БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ.

* * *

Хэдэн үдэрэй турша соо Хори, Яруунын аймагуудаар ябанабди. Энэ богонихон саг соо Гунсын Аюшеевна Цыденова 10 гаран колхозуудта ба МТС-үүдтэ үргэн суглаануудые үнгэргэнэ.

Нүхэр Цыденова жиирэй колхознигһоо гүрэнэй ажал-ябуулагша болоо. Энэ гайхамшагта замынь хадаа манай Ленин—Сталинай партиин ба өөрынгөө арад зоной түлөө үнэн сэхээр ажаллаһанай эрхим жэшээ болоно.

БМАССР-эй Верховно Советтэ болохоео байгаа һунгалтада бүхы һунгагшад арадай үнэн сэхэ басаган Гунсын Аюшеевна Цыденовагай түлөө голосовалха байна.

Д. Дугаров.

★★★

Ленин—Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн хүн

—Эдибхитэй, бушуу ба эрилтэ ехэтэй хүдэлмэрилэгшэ,—гэжэ тэрээнтэй уулзаһан коммунистнууд ба комсомолецууд бултадаа хөөрэлдэдэг байна.

Эдэ үгэнүүд болбол Санагын һунгуулиин округһоо Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Андрей Урупхеевич Модогоевой эрхим шанарые ниилэд зүбөөр харуулна.

Бүри комсомольско хүдэлмэридэ байха үедөө олониитые хүтэлбэрилхэ өөрынгөө шадабариие дүүрэнэр харуулһан байха юм. Советскэ хүнүүдэй ажабайдалда тохёолдоһон үгэ хэсүү бэрхэ үедэ —Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үедэ нүхэр Модогоев болбол манай областной комсомольско организациие ударидаһан байна. Партиин Обкомой ударидалгаар нүхэр Модогоев болбол манай республикын бүхы комсомольско организациин хүдэлмэриие сэрэгэй журамда оруулан шэнэлхэ ябадалые оройлһон байха юм.

Тэрэ шаруун хүндэ үдэрнүүдтэ нүхэр Модогоев болбол заводой цехүүд соо, колхозно фермэнүүд дээрэ, тракторна бригаданууудта хододоо үзэгдэдэг һэн. Аймагуудта ба хүдөө нютагуудаар ябахадаа, өөрынгөө советскэ эсэгэ ороной арбан сүлөөтэй ба бүеэ даанги байдалые абархын түлөө өөрынгөө Эхэ ороной хамгаалалгада, габьяата шанга ажал хүдэлмэридэ комсомолецуудые ба залуушуудые тон халуунаар уряалжа ябадаг байгаа.

Тэрэнэй эдэ уряалнууд болбол залуушуулай дунда үргэн ехэ дэмжэлгэ олодог ба эдибхи үүсхэл түрүүлдэг байһан юм. Бурят-Монголой хэдэн мянган комсомолецууд ба залуу патриодууд һайн дурааараа фронтдо ошоһон байна. Тэдэнэй ороондо ороолдосотой бэрхэ залуу басагад ба хүбүүд станогто, трактورта болон бусад хүдэлмэридэ тэдэнэй һуурние өзэлдэг бэлэй. Предприятинууд, колхозууд ба машинно-тракторна станциннуудта комсомолецууд ба залуушуудай хэдэн зуугаад фронтовой бригаданууд байгуулагдажа, өөрынгөө габьяата ажал хүдэлмэреэр олондо алдаршаһан байна.

Советскэ патриотизмын һайн һайхан мэдэрэлээр зоригжуулагдажа байһан манай республикын залуушууд дайнай хэсүү шанга жэлнүүдтэ ажал хүдэлмэриин гол хүнлэгшэ, мэдээгүй юумые заажа тэдэг нүхэр тэжэ мэдэдэг байха юм.

Нүхэр Модогоев ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленум дээрэ партиин Областной Комитедэй бюрогой членде кандидадаар һунгагдаба.

Андрей Урупхеевич Модогоев болбол өөрынгөө олониитын ажабуулгада жиирэй комсомолецууд хүтэлбэрилхы партийна хүдэлмэрилэгшэ хүртэр өөдөө ургаһан байна юм. Нүхэр Модогоев болбол 191 ондо, Иркутска областиин, Баяндаевска аймагай, Загатуй гэжэ нютагта, бурят таряашанай бүлэгт түрөһэн байна. Тэрээнэй бага наһаа ба адир залуу наһаа советскэ ажабайдалай гэгээн гэрэлтэй ерхэ байдалда үнгэрөө һэн. Советскэ засагай ашаар ердэмдэ һураһан байна юм. Комсомолой Обкомдо хүдэлмэрилхэһөө урид нүхэр Модогоев болбол багшаар, һүүлээрынь республикын Заготскодой ба Наркомзэй системэнүүдтэ бухгалтераар хүдэлһэн байна. 1938 ондо Наркомземдэ хүдэлмэрилжэ байха үедөө комсомольско эхин организациин секретаряар һунгагдажа, һүүлээрынь ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомой секретаряар дабжүүлэгдэһэн байгаа. 1940 онһоо ВКП(б)-гэй член, Андрей Урупхеевич болбол түрүү коммунист түрүү өөрынгөө теоретическэ һургаалиие дээшэлүүлхын түлөө үдэр бүри үсэг шангаар оролдожо байдаг юм. Эн хидхэлэй ба партийна хүдэлмэриин талаар ехэхэн дүршэлтэй болоо бошье, нүхэр Модогоев хадаа хоердохи жэлээ ВКП(б)-гэй Цагаан-гэй дэргэдэхи Дээдэ партийна школиин гуулиин заочно отделениидэ һурана байна.

Нүхэр Модогоев болбол Ленин-Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэн тэрээнэй үнэн хүбүүн мүн. Тиймэдэ Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Советэй депутадта тэрээнэй кандидатурые дэбжүүлхэдэ Санагын һунгуулиин округой һунгагшад эндүүрээгүй гээшэ. Нүхэр Модогоев болбол арад зонойнгоо этигэл найдабариие харюулжа шадаха ба арад зондо үнэн сэхэ алба хэхэ байна.

К. Касьянов.

Хоца НАМСАРАЕВ.

Арадай уранзурааша

Гурбан ехэ Яруунын зүүн урда, гушан гурбан Гулбайн баруун урда, хойноһоонь харахада хоер ехэ хуһан толгой тобэйлдожо һууха юм. Энэ хоер хуһан толгойе, зүүн хуһан толгой, баруун хуһан толгой гэжэ тэндэхи зониинь нэрлэдэг байгаа. Эгээл энэ зүүн хуһан толгойн үбэр энгэр дээрэ. муухан харахан мухар гэртэй, улаан сурба Очир үбгэнэйхи һуудаг һэн. Үгытэй ядуу Очир үбгэн үдэр бүри ан гүрэөһэ агнажа, улаан сурбаяа тэжээдэг юм һэн гэхэ.

Нэгэтэ тэрэ үедэ Очир үбгэнтэн хүбүүтэй болобо. Балайшье тэрээндээ баярлаагүй, баһа нэгэн гараба даа гэжэ гүбэр шэбэр гэлдэд, саашань абяагүйхэн абажа мансылаад аягын шэрээ дээрэ табижархиһан юм гэжэ хэлсэдэг байгаа. Удабашьегүй Очир үбгэнтэй ууганһаа нааша олзо суг гэжэ хамта агнадаг Олзойн Сампил гэдэг үүри нүхэрынь ерэбэ. Мүнөө һаяхан гараһан хүбүүень хаража ехэ баярлаад. «Намда аса, бишни хүбүүгүй байнам», гэжэ эрихэдэнь Очир үбгэн урматай баяртайгаар хэрэгтэй һаа абыш гэжэ Сампил үүридээ үгэжэрхиһэн байгаа.

Олзойн Сампил улаан нялха хүбүүень үбэөтэлжэ абаашаад өөрынгөө һамган Цыремжэдтэ тэбэрүүлжэ, «үрэ хүбүүгүй байһан бидэ хоерые үүри ябаһан Очирни хүбүүтэй болгобо» гэжэ баярлаһанайнгаа ехэдэ хүн зоноо урижа хүхэ ямаагаараа милаангууд хэжэ хүндэлһэн байха юм.

Хэдэн жэл болоод байхада Олзойн Сампилай хүнһөө хүбүүшэлжэ абаһан хөөрхэн бишиихан хүбүүниинь һархагархан боложо, эжы абадаа эрхэлэн байхадаа хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа гэжэ абари зангаар аялдар номхон бэлэй. Бишиихан Цыренжап Сампилов арай гэжэ арбаад наһа хүрэһөөр аба эжыдээ хэды эрхэ тангил байгаашье һаа эсэгын үгытэй ядуу байһанһаа баян Гамовой хони адуулжа олзо бэдэрдэг болоо һэн.

Бишиихан Цыренжап малда ехэ дуратай илангаяа мориндо ехэ хорхойтой байгаа, мори хараһан сагтаа, моринһоо холо ошохогүй наадахадаашье набшаһатай бургааһа морин гээшэ гэжэ унаад «энэмни булгиба, гүйбэ гэшэ» гэжэ дэмы талаар дэбхэрхэ гүйхэдэнь хүн зон һонирхожо энеэлдэдэг байһан юм.

Иихэ зуураа бишиихан Цыренжабай һонор хурсахан уран бэлигынь юрын хүүгэд шэнгеэр байлгадагүй, үдэр бүридэ үзэдэг һайхашаадаг хони, үхэр, мори гэхэ мэтэеэ зураха гэжэ оролдодог болобо. Тиигээд үгытэй Сампилай хүбүүндэ саарһа карандаш, шэрэ будаг хааһаа олдохо бэлэй даа. Тиимэ дээрэһээ бишиихан Цыренжап өөрөө оролдожо хүлдүүрэй шэнээхэн модон самбара дархалаад, тэрээндээ хөө тоһон хоерые түрхижэ үнэһэдөөд, тэрээн дээрээ үзүүртэй хартаганаагаар мүнөөхи мори, хони, үхэрнүүдээ зуража эхилбэ.

Бишиихан Цыренжабай үнэһэтэй самбара дээрээ сүлөөтэй сагтаа үдэрһөө үдэртэ хашаргүй зуража байдаг зурагууд соо̀ноонь богонихон хүлтэй бужагархан дэлһэтэй бурят үүлтэрэй морин улам бүри омог дошхон боложо байһан шэнгеэр шалгаржа уран гоеор гарадаг болоо һэн. Тиихэдэнь бишиихан Цыренжап элигэ зүрхэн соогоо иимэ. нэгэн эмниг дошхон моритой болоһон шэнги һанаба ха. Тиигээд хүхиһэнэйнгөө ехэдэ баабай эжы хоеройнгоо урда ошожо, модон самбара дээрэ зураһан мориео харуулаад, монсогорхон хөөрхэн хамараа һарналзуулан «хэн-гээшэб» гэжэ альгаа ташан байхадань, эжы аба хоерынь үнэн зүрхэнһөө баярлалдан, «зураааша хүбүүтэй болохомнай»—гэлдэжэ, хүбүүнэйнгээ мүндэгэрхэн үндэр магнайень мээхэйрэн таалаһан байгаа Энэнь хадаа аба ажын алтан юрөөл мүн бэлэй.

Бишиихан Цыренжап, хаанта хар хис хара засагай харанхы хажар, хүшэр хүндэ байдал соо түрэһэн болобошье, эдир наһандаа хүрэжэ, эрын зэргэдэ эрэ болобо. Баабай эжыгээ үргэжэ, баяртай садхалан байлгахын тулада, баянай хүдэлмэриитэй бар хүшээрээ барилдажа, үдэр һуниие илгахагүй үргэһэ нойроо хэрэглэхэгүй, хара хүлһеэ хайрагүйгөөр адхажа ябаһан байгаа.

Хэды иимэ хэсүү бэрхэ байдал соо эсэжэ сусажа забда сүлөөгүй ябаһаншье һаа, нөөхи, бага балшар наһанһаа, урматай хабатайгаар оролдожо ябаһан уран зурагаа орхеогүй, улам зоригтойгоор олдоһон, тохеолдоһон сүлөөтэй сагтаа саашань үргэлжэлжэ ябаһан байха юм. Энэниие сэгнэлтэгүйгөөр орхижо болохогүй байна. Нүхэр Цыренжап Сампиловичын зориг хүсэлэй анханһаа нааша хэлбэршэгүй эрид хурса ба бата бэхи байһаниинь эли тодоор харагдаһан байха юм.

Эдир залуухан наһатай, зууһан зориһоноо табидаггүй манай Цыренжап Сампилович тэрэ үелэ Чита городто баяшуулай барлаг богоол боложо ябахадаа, мүн тэндэ багшын ажалтай байһан агууехэ ороо арадай хубүүн уран зурагша Жуков Иннокентий Николаевич гэгшэтэй уулзаба. Тиигээд, өөрынгөө залуухан наһанай ябадалые Жуковта хөөрэжэ үгөөд, уран зурагайнгаа хүби заяан тэхай асууһан байгаа. (Иннокентий Николаевич Жуков мүнөө Москвада өөрынгөө уран һайханай ажалые хэды үбгэн болбошье үргэлжэлүүлһээр һуужа байдаг).

Уран зураагша Жуков болбол залуухан Цыренжап Сампиловичын уран хурса бэлигые нэбтэ хараһан шэнги тэрээнэй түрүүшын үгэ дээрэһээнь гайхамшаг инаг халуунаар үгтажа абаха зуураа, залуухан Цыренжабта өөрынгөө дүршэл мэргэжэлээр дашарамдуулан агууехэ ород арадай уран зурагай алтан замые сэхэ заажа үгөөд ойрын инаг шабидабагтаан абаһан байха юм.

Нүхэр Цыренжап Сампилович анха яажа уран зурааша болоһон тухайдаа хөөрэжэ һууха зуураа гэнтэ шарайгаа уяранги зөөлэхэн болгожо, Иннокентий Николаевич Жуков багшаяа дурдажа, «тэрэ болбол намда агууехэ ород арадай уран һайхан зурагай нюурые анха түрүү танюулжа үгэһэн, хэзээдэ марташагүй хүн юм» гэдэг байгаа. Тиигээд гэрэйнгээ урда ханада үлгөөтэй байһан уран наряар барижа бүтээһэн нэгэ залуухан ород эхэнэрэй шабар хүрэгые хараад орхидог зантай байгаа юм. Энэнь хадаа Иннокентий Николаевич Жуковай өөрынгөө инаг шабиЦыренжап Сампиловичта һанамжын тэмдэг болгожо тэрэ сагтаа бэлэг үгэһэн хүрэг болоно. Энэ болбол Агууехэ совет ороной уран һайхан зурагай культурын нюур ба бэлэг тэмдэг болохо еһотой гэжэ нүхэр Цыренжап Сампилович өөрэйнгөө уран зурагай түүхэдэ холбожо һанадаг байха юм.

Агууехэ Октябриин аша габьяагаар манай эдир залуухан Бурят-Монгол орон Ленинскэ Сталинска нараар гэрэлтэн, хэмжээлэшэгүй үндэр эрхэ сүлөө ба эрдэм соел мандахатай хамта манай Бурят-Монгол ороной уран һайхан зурагай эхин һуури эршэмтэйгээр табигдаһан байгаа. Энэ үеһөө манай хүндэтэ нүхэр Цыренжап Сампилович Сампилов хадаа Бурят-Монгол ороной анха түрүүшын уран зурагай алтан һуурин дээрэһээ алдаршан ургажа гарагшадай габьяата түрүүшүүлэй түрүү нэгэниинь байха юм.

Нүхэр Цыренжап Сампилович өөрынгөө уран биирээр Агууехэ Сталинска наранай хурса гэрэл дотор бадаран мандажа байгаа Бурят-Монгол ороной бүхы түүхэдэ холбогдохо гайхамшагта тэмсэлнүүд ба илалтануудые уран һайханаар зуража, бодото байдал дээрэнь үнэн зүбөөр харуулжа шадаһан байгээшэ. Тобшолон хэлэбэл, Агууехэ Октябриин үе, гражданска дайн үе ба ангиин дайсадтай эрид шагаар тэмсэжэ байһан үе, Социалистическэ шэнэ байдал зохеожо байгаа үе, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үе ба дайн сэрэгэй ажалтын һүүлээр Сталинска дүрбэдэ табанжэлэй түсэбтэ ороһон гэ мэтэ хэдэ хэдэн түүхэтэ үеүүдотор хамтадаа таба мянга гаран зурагуудые зураһан байха юм.

Манай габьяата нүхэр Цыренжап Сампилович 1936 ондо Агууехэ Сталинтай уулзажа, өөрынгөө «партийна» гэжэ уран зурагые халуун гараа Агууехэ Сталинай гарта бэлэг гоё бариһан ба Сталинай гарта үнэтэ бэлэг хайра хүртэхэһээ гадаа Калининай гарһаа Ленин орден хайраар шагнагдаһан байна. Энэнэй хойно 1940 онд Москвада болоһон Бурят-Монгол декадада хабаадажа, мүн лэ Агууехэ Сталиниие золгожо РСФСР-ай габьяата ажал ябуулагшын хүндэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, мүнөө һаяа «1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда үзэһэн шэн габьяата ажалай түлөө гэһэн медаляар шагнагдаһан байна.

Мүнөө манай суута уран зураг РСФСР-эй габьяата ажал ябуулагшын орденто нүхэр Цыренжап Сампилович Сампилов Бурят-Монгол АССР-ай Верховно Советэй депутадтай кандидадта Түнхэнэй аймагай Сагаан нуурай һунгуулиин округ дээр һунгагшадай үмэнэһөө нэгэ дуугаар дэбжүүлэгдэбэ. Энэ хадаа Бурят-Монголой арад түмэнэй хэмжээлэшэгүй үндэр ба гүнзэгы этигэл найдабари мүн. Нүхэр Цыренжап Сампилович улад зоной үнэн хэрэгтэ оролдохонь дамжаргэһэн этигэл найдабаряа батаргэнэм.

Арадай гэгээрэлэй ажал-ябуулагша

БМАССР-эй гэгээрэлэй министр Цыганков Григорий Павлович БМАССР-эй Верховно Советэй депутадай кандидадта нэхүүлэгдэжэ, Кабанскын аймагай Ганзин № 35 һунгуулиин округто баллюсовалгдахаар регистрацилагдаба.

Нүхэр Цыганковой биографи хадаа байгалаһынь ургэн замые советскэ заһаа нэмэжэ үгэһэн хэлэн зуу мянгатаа советскэ хүнүүдэй биографидал адли юм тоо ба простой юм.

Нэрэ болбол 1905 ондо Казахска ССР-ой Актюбинск областиин Яйсан гэжэ нэрэтэй оной үгытэй таряашанай бүлэ доготорой байна. Үмсын бутархай ажалтай гаһахадаа, 5-6 үхибүүдтэй үгытэй таряашанай гэр бүлэнхидээ өөрынгөө ажалаар тэжээхэнь бэрхэтэй байһан юм. 1921 ондо эхэ эсэгэнь түмэрдэй хүдэлмэришэд болоһон юм. Эхэ эсэгэнээ ехэ хүбүүн болохо Григорий гаһанһаа эхилжэ, ород ба казах баяд ой бүрлаг богоол боложо, хоёр-гурав жил соо хүсэ шадалаа нилээдгүй харуулаа хүхүүлээ һэн. 1923 ондо ленскэ комсомолой член боложо, үнэн дүргүүгаар хүдэлмэрилбэ.

Гаһанһаа хойшо үхибүүдтэ дуратай Григорий Павлович 1925 ондо хүүгэдэй ашанда хүмүүжүүлэгшээр, 1926 онд хойшо багшаар хүдэлжэ эхилээд, ны бүри дэбжүүлэгдэһээр, 1940 ондо Киргизскэ ССР-эй гэгээрэлэй наркомоор болоһон юм. 1927 ондо эхин хүгуулиин багша ябахадаа, ВКП(б)-гэй гэ болоһон ба 1934-38 онуудта, дунгуулиин директор байхадаа, ажалдаа мэрилөө таһарлагүйгөөр Фрунзе ой педагогическа институтай историческэ факультет дүүргэжэ, багшыг мэ гэжэл оложо абһан байна.

Харгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай эхилхэдэ, нүхэр Цыганков болбол Киргизскэ ССР-эй Осоавиахимай Центральна Советэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ байхадаа, сэрэгэй шадабари хэрэгтэ ажалшан арадые ехэ олоор һургаһан байна.

1942-43 онуудта Ташкент городто Улаан Армиин Сэрэгэй-Педагогическэ институтда һургаалгын дээрэ институтда һургаалгын дүүргэдэ, 1943-44 онуудта Баруун-Хойто ба хөөрөхи Белорусска фронтнуудай тагнуулай таһагай ба 1944-46 онуудта Советскэ Армиин Генеральна штабай тагнуулай главна управлениин начальникай туһалагшаар хүдэлжэ, Баруун зүүгтэ немецкэ фашистнуудые ба Зүүн зүүгтэ японско империалистнуудые манай армидарта Улаан Армиин бута нэрьен даражатай, советскэ арад зондо амар жаргалтай олгохо ябадалдань нилээд ехэ туһа хүргэлсэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай илалда түгэдэрөөр дүүрэхэдэ, Ленин-Сталинай партиар хүмүүжүүлэгдэһэн ород арадай үнэн шударгуу хүүгүүн, ленинско-сталинска национальна политикые хазагайгүй сэхээр сахижа шадаха арадай гэгээрэлэй шадамар хүтэлбэриилэгшэ айһанаа 25 жэл соохи ажал хүдэлмэри дээрээ харуулһан нүхэр Григорий Павлович Цыганков болбол 1946 оной сентябрь һарада БМАССР-эй гэгээрэлэй министрээр томилогдоһон ба на.

Нүхэр Цыганков болбол Киргизскэ ССР-тэ хүдэлжэ байхадаа, 1939 ондо Фрунзенск областной Советэй депутаадаар ба 1940 ондо ВКП(б)-гэй Фрунзенска Обкомой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

Нүхэр Цыганков болбол БМАССР-ой доктор миил 4 һара соо хүдэлмэрилхэ зуураа республикын арад зоной дунда, нэн түрүүн һургуулинуудай олон багшанарай дунда, үнэхөөр этигэл хүндэтэй боложо шадаа. Иимэ дээрэһээ Танхойн 7 жэлэй һургуулиин багшанар БМАССР-эй Верховно Совет дэй депутадай кандидадта нүхэр Цыганковые дэбжүүлжэ, Кабанскын аймагай олон түмэн ажалшан арадые хал унаар дэмжэһэн байна.

Ленин-Сталинай партиин хүмүүжүүлһэн ажалшан арадай үнэн шударгуу хүбүүн, найдабритай кандидат Григорий Павлович Цыганковой түлөө Танхойн № 35 һунгуулиин округой һунгагшада нэгэ хүн шэнги эбтэйгээр дуугаа үгэхэнь һэжэггүй лабтай гэжэ найдагдана.

Д. Дугаржабон.

Хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ

Нүхэ-Кунаней гэжэ колхозно тосхоной һунгагшад болбол БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар ВКП(б)-гэй Тарбагатайн аймагай нэгэдэхи секретарь Александр Афанасьевич Балхановые дэбжүүлбэ.

Нүхэр Балхановые дэбжүүлһэн хадаа политическэ хүтэлбэрилэгшэ байһан энэ хүнэй олон зондо мэдэгдэхэ ба этигэлтэй хүндэтэй байһыень гэршэлнэ.

Яагадань иимэ этигэлтэй хүндэтэй болоо гэбибли? Нүхэр Балханов болбол Тарбагатайн аймагта гурбадахи хүүгэдэй хүдэлмэрилжэ байна. Айкомой нэгэдэхи секретариин туша ажалаа байхадаа, зориг һайтай, политическэ эрдэмтэй ба, дүйтэй мэдэмар хүтэлбэрилэгшэ байжа харуулһан байгаа.

Тарбагатайн аймагай ажалшадаа Александр Афанасьевич Балхановые һайса мэдэхэ юм. Үргэн өргөн арад зонтой үдэр бүриин холбарисаатай, һүбэглэн хёрхо, нэгэ зүб гомодолые анхарангүй орхидоггүй байһан хадаа улаг дунда үнэхөөрөө этигэлтэй хүндэтэй байнабшуу. Энэ хүн хадаа нютаг колхозуудта ошожо, тэндэ хамаг бүхы ажал хэрэгтэйнь һайса танилсаад, түбэг бэрхэшэлнүүдые дабаха ба дутуу дунда зүйлнүүдые зайлуулан заһаха хэрэгтэнь колхозно хүтэлбэрилэгшэдтэ туһалдаг байна.

Зүбшэл ба туһаламжа эрижэ ерэһэн ажалшан бүхэнэй ямаршье сагта уулзаха гэ һаань, Александр Афанасьевичын кабинедэй үүдэниинь хододоо нээлтэтэй байдаг; колхозник гү, али багша гү, али Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид—хэнэйшье мэдүүлгэ ба гомодол барихадань, тэрэниие хаража үзэхэдөө, Александр Афанасьевич угаа һүбэлгэн ба анхаралтай байдагынь бүтэдэдэ мэдээжэ.

Ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байхадаа, нүхэр Балханов өөрынгөө идейно-политическэ бэлэдхэл ба эрдэм һүргаалые дээшэлүүлхэ тухай саг үргэлжэ оролдожо, газетэ журнал ба ном дэбтэрнүүдые ехээр уншадаг, лекци болон элидхэлнүүдые хэдэг зантай.

—Александр Афанасьевичые бидэнэр һайса мэдэхэбди. Тэрээндэ этигэнэбди... Иимэ депутат яһала найдалтай!—гэжэ һунгагшад колхознигууд хэлсэдэг байна.

Илья Чернез.

Республикын эрхим гахайшан

Тарбагатайн «Красный партизан» гэһэлгэтэй колхозница Прасковья Ивановна Григорьева болбол Буряад-Монгол республикын Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Прасковья Ивановна болбол Тарбагатайн аймагай солото хүнүүдэй тоотой. 1941 оной июнь һараһаа эхилээд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай бүхы үе соо мүнөө хүртэрөө тэрэ болбол өөрынгөө колхозой гахайн-товарна фермые ажалшаар хүдэлмэрилжэ байна.

Прасковья Ивановна Григорьевадайнай үеын ба шэнэ сталинска ажалшадай үеын еһотой стахановка гэжэ гэжэ дүүрэн эрхэтэй нэрэлхэдэ болохо. Дайнай соо Эхэ ороной гоо урда ба ажалшаниие шэн габьяатайгаар хамгаалгшадай урда өөрынгөө харюуцлые дүүрэнэр ойлгожо Прасковья Ивановна эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилһэн юм. Өөрынгөө фермэй гахайнуудай тоое олошоруулжа, тоо мяха элбэг дэлбэгээр гаргаһан тэшэ нүхэр Григорьева еһотой стахановскаар оролдожо, гахайнуудайнгаа түлнүүдые хоролто гээлтэгүйгөөр хамгаалжа шадаһан байна.

Дайнай һүүлдэшье Прасковья Ивановна мүн лэ тэды ехэ оролдосотой ба һайнаар хүдэлмэрилжэ байдаг юм. Арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба күүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэбэй удхашанарые эрхим һайнаар ойлгожо, тэрээнэй түрүүшын жэл—1946 он соо нүхэр Григорьева болбол өөрынгөө фермэ дээрэ гахайн тоо толгойе дээшэлүүлхэ түсэбөө 135 процент дүүргэжэ, 5 гахайһаа 80 поршоонхо абажа, дүүрэнээр хамгаалһан байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, гахай бүхэнһөө 16 поршоонхо түрүүлжэ абаһан байна юм.

Гахайнуудаа тон ашараалтай ба оролдосотойгоор харууһалхые нүхэр Григорьева өөрынгөө фермын хүдэлмэрилэгшэдһөө эридэг байна. Иигэжэ бүхы зориг сэдьхэлээ гаргажа ябаһан эрхим хүдэлмэрилэгшэ ашаар фермынгээ гахайнуудые тобар тарган ба һайнаар ондо оруулжа байха юм.

1946 он соо Прасковья Ивановна 560 ажалта үдэрые олобо. Шэн зоригто эрхим ажалайнгаа түлөө энэ жэл соо 10 поршоонхо нэмэлтэ түлбэри абаһан байна юм.

Нүхэр Григорьевагай амжалтануудые Бурят-Монголой правительство анхаралдаа абажа тэрэндэ «Республикын эрхим гахайшан» гэһэн нэрэзаргэ олгоо.

Дайнай үеын стахановска ажал хүдэлмэриингөө түлөө П. И. Григорьева болбол «1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хэһэн шэн габьята ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагданхай.

БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар тэрээниие дэбжүүлһэн тухай дуулаад нүхэр Григорьева болбол арад зонойнгоо энэ ехэ этигэл найдабариие дүүрэнээр сэгнэжэ, саашадаа бүри һайнаар хүдэлмэрилхын уялга абаһан байна юм.

Эхэ орондоо үнэхөөрөө бөеэ үгэнги иимэ эрхим хүдэлмэрилэгшын түлөө тарбагатайгаархин нэгэн дуугаар өөрынгөө голосуудые үгэхэнь дамжагүй.

Ч. Ильин.

Майковагай уялга

БМАССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн суута шлифовщица Анна Хаановна Майкова арад зоной олгоһон этигэл найдабариие нэрэтэй түлөөлөөр харюулан, продукци бүү гаргалые үдэрөөө үдэртэ ехэдэ байна.

Сүүлшэ оной январиин 9-эй үдэр Анна Хабаевна болбол тракторай бригадынуудые мүлихэ харюусалтай даалгабари абаһан байба.

Тиин, нүхэр Майкова халаан соогоо 32 шестерня мүлихэ нормотой байбашье һаа, 44 хэһэг мүлижэ, нормоео 189 процент гүйсэдхөө.

—Би мүлилгын тэрэмэй эрьесые улам түргэдхэжэ, ажалайнгаа бүтээсые 250 процентдэ хүргэхэб,—гэһэн уялга абаһан байна.

Паровозо-заһабарилгын цехтэ нүхэр Гордеевэй хүтэлбэрилдэг слесарна бригада амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ. Слесарьнүүд Белоусов, Галимов, Булыга, Тихонов гэгшэд № 2 паровозой хабсаруулгада центровка гэдэг шухала деталиие 3 час 30 минута соо бүтээжэ тушааба. Тус бригадын сүүдхын даалгабари энэ үдэртэ 346 процент гүйсэдхэгдөө.

—Манай туйладаг амжалтануудхадаа бүгэдэ арадай кандидат Иосиф Виссарионович Сталинда зорюулагдана—гэжэ бригадир Гордеев хэлэнэ.

Г. Киселев.

Политһургуулинуудта һурагшадта туһаламжа

Хоёрдохи хөөрэлдөөн

Россин хүдэлмэришэд ба таряашад болбол хаанта засагта, помещигүүд ба капиталистнуудта эсэргүүсэн яажа тэмсээб*)

1898 ондо Минск городто нюусаар сугларһан хэдэн «Тэмсэлэй союзуудай» съезд болобо. Съезд болбол Российска социал-демократическа хүдэлмэришэдэй партиие байгуулгые тунхаглаба. Гэбэшье, съездын ашаг үрэнь бага байгаа бэлэй. Партиин программа ба устав тэрэнээр зохеогдоогүй байгаа. Съездын һунгаһан Центральна Комитет уданшьегүй арестовалагдаһан байгаа.

Ленин сүлэлгэдэ байхадаа томо томо зохеолнуудайнгаа нэгэн болохо «Россидахи капитализмын хүргэлтэ» гэжэ зохеолые дүүргэһэн юм. Энэ ном болбол народничествые идейнэ талаар бута сохихо ябадалые түгэсхөө бэлэй.

1900 оной эхээр гурбан жэлэй сүлэлгые дүүргэжэ, Владимир Ильич Сибирьһээ бусаба. Зуниинь Ленин болбол Россида марксистска хүдэлмэришэдэй партиие байгуулхаар хараалһан түсэбөө гүйсэдхэхын тула хилын саана гараба.

3.

Энэ үедэ Россиин нүгөө заха—Закавказьеда залуу Сталин түрүүшын революционно алхамуудые хэбэ.

Иосиф Виссарионович Сталин 1879 оной декабриин 21-дэ Гори нютагай ажалшан хүнэй бүлэдэ түрөө һэн: тэрэнэй эсэгэ Виссарион Джугашвили сабхишан мэргэжэлтэй байһан аад, һүүлээрынь Тифлисдэхи гуталай фабрикын хүдэлмэришэн болоо һэн.

Нүхэр Сталин болбол горийско духовно училищые эрхим һайнаар дүүргэжэ, 1894 ондо реакционно гурим журамаараа мэдээжэ байһан Тифлисскэ духовно семинарта оруулагдаһан байгаа. Хожомынь ажабайдалайгаа эгэ үе тухай нүхэр Сталин иигэжэ хэлэдэг һэн: «Семинарта байгаа баһамжалдаг гурим журам ба Иезуитскэ методтэ эсэргүүсэл дээрэһээ би болбол революционер болото революционно һургаал болохо марксизмые баримталагша болохоор бэлэн байһан ба үнэхөөрөөшье болоһон байнаб».

Жэрбан табан наһатай залуу хүбүүн сүлэгдэжэ ерэһэн ородой марксистнуудтай холбоо байгуулжа, марксистска литературатай танилсаһан байна. Нүхэр Сталин 1896 ондо семинаристнуудһаа бүридэһэн түрүүшын марксистска нюуса кружок байгуулжа, уданшьегүй тифлисскэ фабрикануудай нэгэнэй хүдэлмэришэдэй подпольно кружогто хэшэл ябуулжа эхилһэн байна. Энэ зуураа нүхэр Сталин болбол Марксай ба Ленинэй зохеолнуудые туйлай оролдосотойгоор шудалдаг байгаа. Нүхэр Сталин болбол философи, политическэ экономи, истори, байгаалиин эрдэм ухаануудые шудалдаг ба уранзохеолой литературын классигуудые уншадаг байгаа

1898 ондо нүхэр Сталин түмэр харгын мастерскойнуудай хүдэлмэришэдэй кружогые хүтэлбэрилжэ эхилбэ. «Эндэ, элэ нүхэдэй дунда, —гэжэ нүхэр Сталин хөөрэнэ, — би болбол тиихэдэ өөрынгөө дайшалхы революционно шалгалтые гараһан байнаб. ...Миниий түрүүшын һургаалт болбол тифлисскэ хүдэлмэришэд байһан юм».

Энэ зуураа Сталинай ажал-ябуулгын хойноһоо семинарта тагнан харадаг байбо. 1899 оной май һарада семинариин совет болбол «политическэ талаар найдабаригүй» хүн болохо туладань семинарһаань гаргажа хаяха гэжэ тогтоообо. Хожомынь нүхэр Сталин нэгэ анкетэ дээрэ иигэжэ бэшэһэн байна: «Марксизмын пропаганда хэһэнэй түлөө православна духовно семинарһаа гаргагдажа хаягдаһан байнаб».

Арба юһэ наһатай Сталин профессиональна революционер болобо Нүхэр Сталин болбол оппортунистнуудтай тэмсэжэ хүдэлмэришэдэй хүдэлөөе хөгжөөрлагдаһанги кружогой пропагандаһаа олониитын политическэ агитацида шалжэн орохо ябадалые бэелүүлһэн байна. Сталин болбол Ленинэй жэшээгээр научна коммунизмые хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнтэй холбоолгуулан ниилүүлжэ амжаһан байха юм.

4.

Ленин хилын саана гарадаг байхадаа тэрэ дары өөрынгөө идейе бэелүүлхэ ябадалда орожо, 1900 оной һүүлээр бүхэородой политическэ газетэ гаргажа эхилһэн ба тэрээндэ «Искра» гэжэ нэрэ үгэһэн байна. Энэ ленинскэ газетэ болбол өөһэд хоорондоо таһаранги байһан социал-демократическа кружогуудые ба группануудые холболдуулан хамтадхажа, партиин хоердохи съездые бэлэдхэһэн юм. Ленин болбол «Искрын» хуудаһанууд дээрэ партиин шухала шухала программа, тактическа ба эмхидхэлэй принципүүдые зохеоһон байна.

Ленинскэ «Искрын» хэблэгдэн гараһанһаа хойшо Сталин бүхы бэеэрээ тэрэнэй позици дээрэ тогтоһон байна. 10 һара үнгэрөөд байхада Сталинай үүсхэлээр «Брдзола» («Тэмсэл») гэжэ грузинска социал-демократическа нюуса газетэ Закавказьеда гаража эхилбэ. Энэ газетэ болбол «Искрын» удаа орохо Россидахи марксистска эгээ һайн газетэ мүн байгаа. Сталин болбол ленинскэ революционно генидэ хизааргүйгөөр этигэжэ, Ленинэй замаар ябаһан байна. Ленин ба Сталин хоерой хоорондо бата бэхи хани барисаан, идейнэ дүүрэн нэгэдэл тогтобо. Ленин ба Сталинай ударидалгаар большевистскэ парти болбол хүдэлмэришэд ба таряашадые эзэн хаанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ хандуулһан байха юм.

Россидахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн улам улам үргэдэн ургаба. Хүдэлмэришэдэй томо томо бодолгонууд нэгэ городто унтарба гэхэдэнь нүгөөдэ городто бадаран гарадаг байба.

1900 он болбол Харьковта болоһон туйлай ехэ майн нэгэнэй демонстрацяар тэмдэглэгдэһэн байгаа

1901 ондо майн нэгэниие һайндэрлэһэн үдэртэ Петербургда Обуховско завод дээрэ хүдэлмэришэд ба сэрэгүүдэй хоорондо горьтойхон тулалдаан гараһан юм. («Обуховско оборонo»).

1902 оной мартда нүхэр Сталинаар эмхидхэгдэһэн суута батумска стачка ба политическэ демонстрацин Закавказьеда болоо һэн. Нүхэр Сталин болбол демонстрациие бэлэдхэһэн ба үнгэргэһэнэй түлөө арестовалагдажа, 3 жэлэй болзороор Зүүн Сибирь Новая Уда гэжэ тосхондо сүлэгдэнэн байгаа.

Мүн 1902 ондо хүдэлмэришэдэй олониитын забастовко Ростов-на-Дону городто үрнин гараба. А. М. Горькиин «Эхэ» гэжэ зохеол соогоо тодо һонороор бэшэһэн горьтойхон событинууд Нижне-Новгородто болоһон юм.

1903 ондо Одессидэ, Киевтэ, Екатеринославта (мүнөө Днепропетровск), Бакуда, Тифлистэ, Батумидэ болоһон хүдэлмэришэдэй стачкануудболбол үшөө ехэ хэмжээндэ хүрэһэн байна. Эдэ стачкануудта зүүн мянга гаран хүдэлмэришэд хабаадаһан юм.

Еһото хүдэлмэришэдэй, бодото дайшалхы, бодото марксистска парти байгуулхын түлөө хэһэн Ленин ба Сталинай үсэд шанга тэмсэл үрэтэ амжалта туйлаба.

1903 ондо Российска социал-демократическа хүдэлмэришэдэй партиин II съезд хилын саана сугларба. Съезд болбол партиин программа ба устав баталжа, партиин центральна ударидахы органуудые байгуулһан байна.

Съезд дээрэ хоер ондо ондоо политическэ группануудбии болон гараба гэбэл: нэгэнь—Ленинэй талые барилһан, революционно марксистнуудые—большевигүүд, нүгөөдэнь—оппортунистнуудые, соглашательнуудменьшевигүүд байгаа. Эдэ нэрэнүүд болбол партиин центральна албан газарнуудые һунгахада гараһан нэрэ мүн болоно. Һунгалтануудта олонхи голосые абаһан Ленинэй талаа баригшад большевигүүд гэжэ нэрлэгдэдэг болоо һэн. Үсөөнхи голосуудые абаһан, Лениндэ эсэргүүсэгшэд болбол меньшевигүүд гэжэ нэрлэгдэһэн юм.

Хоер политическэ хэлбэрилнүүд—большевизм ба меньшевизм бии болон гаражаа, түрүүшынхинь—революционно, хоердохинь—соглашательска (эбсэн зүбшөөрэгшэд) байһан юм.

Большевигүүд, Ленин ба Сталин болбол хүдэлмэришэн анги хадаа таряашадые хойноһоо дахуулха ябадалые туйлажа,буржуазида эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэжэ, хаанта засагые, һүүлээрынь капитализмые дүүрэн илаха ябадалда революциие хүргэһэн байна.

Меньшевигүүд (Плеханов, Мартов, Троцкий ба бусад) болбол хүдэлмэришэн анги хадаа таряашадтай бэшэ, харин буржуазитай хамта ябаха, өөрынгөө политикые буржуазиин политикатай зохилдуулха ябадалые туйладаг ба буржуази ба хаанта засагтай эбсэхэ шугам бариха байһан юм.

Хаанта Россида азагүйгөөр дүүрэһэн ород-японой дайн 1904 ондо эхилээ һэн. Нүхэр Сталинай зааһанай еһоор дайн болбол хаанта засагай политическэ байдалаа бэхижүүлхэ ябадалдань туһалха ба революциие тогтоон һаатуулха гэжэ хаанай правительство бодоһон байгаа. Гэбэшье, эдэ бодолгонууд нь хооһон үлэшэбэ. Дайн болбол хаанта засагые үшөө ехээр холхидуулан хүдэлгэһэн байха юм.

Арад зоной дураа гуталга хаа хаанагүй үрнин гаража байгаа һэн. 1904 оной намар хэмжээнэйнгээ талаар үшөө харагдаагүй үргэн далайсатай забастовкануудыг Петербургда, Нижнэ-Новгородто ба Варшавада болоһон байна. «Эзэн хаанта засаг хүмэрэн унаг!» гэһэн лозунгын доро хүдэлмэришэд үйлсэдэ гараһан юм.

Хүдэлмэришэдэй һүүлээр таряашад бодобо. Помещигүүд дворянуудай орсо нүхэнүүд гал түймэртэ абтажа эхилбэ.

1904 оной декабрь болбол сүлэлгэһөө зугадажа ерэһэн нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро бакинска большевигүүдэй эмхидхэһэн стачка Бакуда болоһон ябадалаар тэмдэглэгдэнэ. Бакуда болоһон стачка хадаа Закавказьеда ба Россин хэдэ хэдэн районуудта революционно дэбжэлтын эхин болоһон байна. Энэ хадаа агууехэ революционно шуурганай урда тээ болоһон аадарай урда тээхи сахилгаан мүн байгаа.

Тэд, агууехэ революционно шуурганшье үрнин гараһан юм. Энээндэ 1905 оной январиин 9-дэ эхи табигдаа бэлэй. «Шүүһата воскресенье» гэжэ нэрлэгдэһэн энэ воскресенье үдэр Николай II хаан болбол бурхан ба хаанай портреднуудые барижа тэрээндэ ерэһэн Петербургска хүдэлмэришэдэй, тэдэнэрэй эсэгэнэр, эхэнэрнүүд ба үхибүүдэй амгалан манифестациие буудаһан байна.

«Хүдэлмэришэн анги болбол.—гэжэ Ленин бэшэнэ, — гражданска дайнай агууехэ хэшээл абаба. пролетариадай революционно хүмүүжүүлгэ болбол юрэн хүүгэ лараргаанги ажабайдалай хэдэн һаранууд ба жэлнүүд соо хэгдэхэгүй алхам нэгэ үдэр соо урагшаа ахагдаба». (Зохеол. том VII. нюур 79).

«Шүүһата воскресениин» сугларан бүхы Росси дотор зэдэлбэ. Дуураа гутан. жэгшэһэн хүдэлмэришэд оолониитээрээ хүдэлмэрээ хаяжа. «Эзэн хаанта засаг хүмэрэн унаг!», «Шүүһата хаан һунэг!» гэһэн уряа хаяжа демонстрацида гараһан байха юм.

Россида түрүүшын революци эхилбэ.

5

Хаанта засагта эсэргүүсэһэн арад зоной дураа гуталгын долгин улам улам үргэдэжэ байба. Революционно хүдэлөөндэ манай партиин нүлөөлэлгэ улам ургажа байба. Хүдэлмэришэ городой һүүлээр деревни бодобо. Таряашадай хүдэлөөн болбол Центральна Россида, Поволжьедо, Закавказьеда илангаяа Грузида ба ороной бусад районуудта дэлгэрэн гараһан байна. Таряашадай тиимэ үргэн олон ниитэ болбол бүхы түүхэдэ эгээ түрүүшынхеэ революционно хүдэлөөндэ хабаадалсаһан байха юм.

Хүдэлмэришэдэй бодолгоон, таряашадай хүдэлөөн, Алас-Дурнада диилдэлгэ—эдэ бүгэдэ хадаа хаанта засагай гол тулгуури—армиие холхидуулан хүдэлгэһэн юм. Хара далайн флодто 1905 оной зун «Потёмкин» гэжэ броненосецын матросууд восстаниин Улаан туг бодхоо һэн. Хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэл болбол өөрынгөө дээдэ формо—зэбсэгтэ восстани таэшэ шууд шэглэжэ байгаа.

1905 оной хабар Ленинэй хүтэлбэри доро партиин III съезд болобо. Съезд болбол дэлгэрэн гаража байгаа буржуазно-демократическа революцида партиин эзэлхэ тактика тухай Ленинэй бэшэһэн шиидхэбэри баталһан юм.

Хүдэлмэришэд ба таряашадай революционно хүдэлөөнэй уг зорилго иимэ байха гэжэ большевигүүд тогтооһон юм гэбэл: эзэн хаанта засагые усадхалга, демократическа республика тогтоолго, помещигүүдэй бүхы газарые хуряан абажа, тэрэниие бүхы таряашадай ашаглалгада шэлжүүлэн үгэхэ, 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо гэһэн ябадалнууд мүн болоно. Революциин түрүү хүсэниинь хадаа пролетариат байжа шадаха байгаа. Революционно таряашад тэрэнэй үнэн союзнигынь боложо шадаха байһан юм.

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*).

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1946 оной декабриин 29-эй номерто.

Үндэр ургасын түлөө тэмсэл— табанжэлые бэелүүлхын түлөө тэмсэл мүн

Нүхэд колхознигууд! Хамаг хүсэеэ элсүүлжэ, хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэе!

★★ ★★

„Гар хүдэлбэл, ургэн хүдэлхэ"

Тарбагатайн аймагай бүхы колхозууд ерэхэ хабар 26500 га газар дээрэ тарилга хэжэ, үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэжэ байна. Аймагай зарим колхозууд мүнөө плуг, борной ба тоног ээмсэгүүдээ заһабарилха болон эрхим шанартай үрһэ хааха ябадалда нилээд амжалтануудые туйлажа байна.

«Серп ба Молот» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Ф. Гребенщиков, парторганизациинь секретарь нүхэр И. Солодухин) хүдөө ажалай машинануудые хаһа саг соонь заһабарилжа, үрһэ хиидхэлгээ сүм дүүргээд, үбэлэй үедэ ябуулагдаха агротехническэ хэмжээ-ябуулганууде зүбөөр ба һайн шанартайгаар бэелүүлжэ байна. Тус колхоз һаяхан аймагай гүйсэдкомой ба ВКП(б) гэй айкомой дамжуулгын Улаан туг абаа. Мүн «Искра» ба «Политотдел» гэжэ колхозууд хабарай тарилгада муу бэшээр бэлэдхэжэ байна. Эдэ колхозууд ерэхэ хабарые гүйсэд бэлэдхэлтэйгээр угтахань элитэ.

Гэбэшье, юрэнхыдөө аймаг соо энэ шухалын шухала хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз болбол мүнөө хүртэр үрһөө сэбэрлэжэ дүүргээгүй, машина заһабарилгынгаа ба агротехническэ хэмжээ ябуулганууданнгаа түсэбүүдые ороһдоо 38 процент дүүргэнхэй.

Илангаяа сеялкэ заһабарилга аймаг соо һаатажа байна. Эндэ 46 сеялкэ заһабарилагдаагүй. Иимэ байдал гол түлэбынь запасной хэрэгсэлнүүдэй үгыһөө тохеолдоһон байха юм. Республикын колхозуудые хүдөө ажалай машинануудай хэрэгсэлнүүдээр хангадаг Сельхозснаб болбол аймагай газарай таһагта өөрынгөө нарядые бүри һаяхан эльгээгээ. Тиихэдэ, энэ наряд соонь олонхи шухала хэрэглэгдэхэ хэрэгсэлнүүд үгы гү, али ехэ дутамаг байна. Жэшээлхэдэ, 71 сеялкэдэ миил 300 семепроводые үгэнэ. Энэнь хаанашье хүрэхэгүй байнабшуу.

«Гигант» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр А. В. Попов) хабарай тарилгада бэлэдхэлэй бүхы талаар хамагай хойно ябана. Машина зэмсэг заһабарилха түсэбөө энэ колхоз арайхан лэ 12 процент дүүргээд байха юм. Тус колхозой хартаабхын үрһэ гутажа байна. Октябрь һарада 1480 центнер үрһэ байһан аад, мүнөө 600 центнертээ оронхой. Гэбэшье, 1946 оной ноябрь һара соо—10 центнер, декабрь һара соо — 7,5, 1947 оной гараһаар 0,5 центнер хартаабха түрүүлэгшын захиралтаар энэ тэрэ хүндэ үгтэһэн байха юм. Тэрэшэлэн тарянайнгаашье үрһэнһөө гаргашалһан ябадал бии. Эндэхи зарим хүтэлбэрнлэгшэд өөһэдынгөө дутуу дунданууде далдалха зорилготойгоор худал хуурмаг мэдээнүүдые аймагай газарай таһагта эльгээдэг байһаниинь элирүүлэгдээ. Тодорхойлбол, 95 тэргэ наг шэбхэ тарянайнгаа поли дээрэ гаргажа миил адхажархиһан аад, 156 тэргэ наг шэбхэ тараагаабди гэжэ мэдээсэһэн байха юм.

Тон иимэрхүү байдал «Красная заря» колхоздо бии байна. 259 центнер үрһэ хааха түсэбтэй аад, ороһдоо 97 центнер хаанхай. Агротехническэ хэмжээ-ябуулгын түсэб ороһдоо 20,5 процент дүүргэгдэнхэй. Гадна, эндэ шахматна гуримаар саһа тогтоохо байһан аад. миил һудалтуулаад лэ дүүрэшэһэн байна. Энэ хадаа жэгдээр ба зузаанаар саһа тогтоолгые ханганагүй. Тэрэшэлэн «Красный боец» колхоздо тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри һула. 118 центнер үрһэнэй байбашье, тэрэнһээ миил 15 центнер арайхан арилгагданхай. Чапаевай нэрэмжэтэ, «Красный партизан» колхозууд плугуудаа заһабарилжа һая эхилжэ байна «Красный партизан», Кагановичын нэрэмжэтэ, «Путь Ленина» колхозуудта моридой хударга тоног заһабарилагдажа эхилээдүй.

Аймагай колхозуудай үрһэ хүрэнгынь 50 процентһээ бага бэшэнь дахин хиидхэгдэхээр. Илангаяа овесой үрһэ муугаар бэлэдхэгдэнхэй.

Хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлэдхэл болбол үндэр ургаса хуряалгын зайлашагүй нүхэсэл мүн гэхэ гү, али манай арадай хэлсэдэгэй ehoop «гар хүдэлбэл, ургэн хүдэлхэ» гэһэниие Тарбагатайнхид ойлгохо саг болоо бэшэ гү?

Д. Гунзынов,
«Б. М. Үнэнэй» тусхай корреспондент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтын аймагай Усть-Кяхтинска сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ улаан туугта колхозой КТФ-е даагша нүхэр И. Павлов гэгшэ «Герой» гэжэ азаргаяа баряад байна.

Н. Красавцевай фото.

Ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абанагүй

Недондо Прибайкальска аймагай колхозууд агротехническэ хэмжээ-ябуулганууде хангалтагүйгөөр бэелүүлһэнэй эсэстэ үндэр ургаса хуряажа шадаагүй һэн. Тиигэбэшье, эндэхид урдынгаа алдууе мүнөө дахяад дабтажа байна. Ушарынь хадаа, поли дээрэ саһа тогтоохо, наг шэбхэ зөөхэ түсэбүүдээ аймагай колхозууд мүнөө хүртэр хахадлаашьедүй байха юм. Мүн аяар январь гартар үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха хүдэлмэринүүдые эхилээдүй шахуу байһаар. Хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые ороһдоо 21 процент дүүргээ.

Дайнай урда тээ Сталинай ба Буденнын нэрэмжэтэ колхозуудай ефремовскэ звенонууд агротехническэ хэмжээ-ябуулганууде бодотоор бэелүүлжэ, гектар бүриһөө 100 пүүд шэннисэ, овес хуряадаг байһан юм. Теэд, эдэ звенонууд мүнөө тараагдашанхай. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд иимэ үнэтэ звенонуудай ажалые тоохоео болишоһон байха юм. Хэтэрхэдээ, Буденнын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Малыгин гэгшэ хабарай тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые тарянажалай бригадирнуудта сүм найдаад, өөрөө энээндэ сэхэ хамаарнагүй. Тиимэһээ энэ колхоздо тарилгада бэлэдхэл тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Энэ шухала хүдэлмэридэ хабаадалсахын ороондо зарим колхознигуудынь гэртээ һуужа байдаг юм.

Мүн Молотовой нэрэмжэтэ, «Красный партизан», «Путь социализма» колхозууд поли дээрэ саһа тогтоохо хүдэлмэриие ehо тэдыгээр ябуулна. Гадна, наг шэбхэеэ поли дээрэ гаргахын ороондо малай байра шадар гү, али жалга нүхэ оруу, хайша хэрэгээр хаяжа байһан аад, аймагай газарай таһагта хуурмаг мэдээ хүргэдэг байна.

Тэрэшэлэн Орджоникидзын ба Калининай нэрэмжэтэ колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэри хүсэд эхилээдүй байһаар.

Эдэ бүхы хадаа үндэр ургаса хуряаха ябадалда Прибайкальска аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудай, илангаяа газарай таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй шухала анхаралаа табяагүй байһыень гэршэлнэ. Тиихэлээр аймагай зарим колхозуудай харюусалгагүй хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө сэхэ уялганууде мартажа, харин гүрэниие мэхэлхэ замда ороно.

М. Хондоронов.

Таһалдуулха тухандань хүргэжэ байна

Мухаршэбэрэй аймагай зарим колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэлые таһалдуулха тухандань хүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Хандажапов) үрһэ хааха түсэбөө миил 60 процент дүүргэһэн ба машина ээмсэгүүдэй заһабарилгада хүсэд шиидэжэ ороодүй байһаар. Гадна, поли дээрэ саһа тогтоохо, наг шэбхэ зөөхэ, үнэһэ ба шубуунай аргал суглуулха гэхэ мэтын үбэлэй үедэ бэелүүлэгдэхэ агротехническэ хэмжээ - ябуулганууд таһалдажа байна.

Тэрэшэлэн Ленинай ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэлые өөрөө бүтэхэ ябадалда найданхай. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэй дутуунуудые һургаал болгожо шадаагүй, харин да хяад дабтажа байһан ябадал болоно.

Тиимэһээ дээрэхи колхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд болбол эдэ дутуунуудаа энэ гэһээр усадхажа, тарилгада бэлэдхэхэ талаар өөһэдынгөө хүдэлмэридэ ерид хубилалтануудые хэхэ уялгатай.

Ж. Цыбанов.

Бэе бэедээ тохолсоод, һанаа амархан һууна

Улан-Удэ городой Железнодорожно районойхид үзэг бэшэг мэдэхэгүй ба бага мэдэхэ хүнүүдэй тоо бүридхэлые абажа предприяти, эмхи зургаан ба мүн эмхидхэгдээгүй арад зоной дунда ород алфавит дээрэ зохёогдоһон бурят-монгол шэнэ үзэг бэшэг шудалха ябадалые эмхидхэхэ гүйсэд арга боломжотой байһан болобошье, мүртэй хүдэлмэри ябуулаагүй һуунад.

Районой арадай гэгээрэлэй таһаг (даагшань нүхэр Раева) эмхидхэгдээгүй арад зоной дундаһаа үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүлэй тоо бридхэлые абаһан болобошье, хэшээлынь эхилээгүй байһаар. Предприятинууд ба эмхизургаануудта ажалладаг хүдэлмэришэд ба албахаагшад сооһоо үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүлэй тоо бүридхэлые абахын һадэлгэ гаргаһан болобошье, тэрэнээ эсэстэнь хүргөөгүй орхижорхиһон ба энэ хэрэгые районой гүйсэдхэхэ комитет дүүргэхэ ёһотой гэжэ тоолодог болоһон байха юм. Энэ хадаа арадай тэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Раевагай өөрынгөө уялгые мартаһан ба бусадта найдаад, һанаа амархан һууһан ябадал болоно. Гадна нүхэр Раева ном дэбтэр ба саарһа гуурһа болон культармеецүүдэй дутамаг дээрэһөө шэнэ үзэг бэшэгтэ һургаха хэшээлые эхилжэ шадаагүйбди гэжэ мэдүүлнэ. Теэд хажуудань байһан городской арадай гэгээрэлэй таһаг ба гэгээрэлэй Министерствэлээ ямаршье туһаламжа эридэгүй байгаа. Республикын столица дээрэ культармеецүүд олдоногүй гэжэ ондоо нэгэ шалтаг барина. Энэнь гүрэн түрын удхашанартай хэрэгые унжагайруулжа байһандань хүндэтэй шалтагаан боложо үгэхэгүйнь хэндэшье элитэ бээ. Тиимэһээ арад зониие шэнэ үзэг бэшэгтэ һургаха хэмжээ -ябуулгые мүнөө хүртэр эхилээгүй байһаниие гансахан нүхэр Раевагай энэ хэрэгые тоодоггүй байһанаар тайлбарилжа болоно.

Мүн районой гүйсэдхэхэ Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Захарченко ба тэрэниие орлогшо нүхэр Орлов гэгшэд энэ тон шухала хэмжээябуулгые эрхилхэ ябадалдань арадай гэгээрэлэй таһагта ямаршье бодото туһаламжа үзүүлээгүй, харин энэ үүргые бэе бэедээ хаялсаад һанаа амархан һуужа байнад. Юуб гэхэдэ, Министрнүүдэй Советдэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой тогтоолые абажа хэрэгтэй шэдэжэрхеод, тэрэнээ дүүргэлтэ болгожо, ямаршье тогтоол гаргаагүй ба мүн предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо заабари үгөөгүй байха юм. Мүн ВКП(б)-гэй Железнодорожно райком болбол энэ тогтоолые бэелүүлхын түлөө ямаршье хэмжээ абаагүй байхань тон гайхалтай.

Г. ДАНЗАНОВ,

Бевин ба И. В. Сталинай хоорондо бэшэгүүдые андалдан абалсаһан тухай хилын саана бэшэнэ

АМЕРИКЫН ХОЛБООТО ШТАДУУД

НЬЮ-ЙОРК, январиин 24. (ТАСС). Үглөөгүүр гарадаг газетэнүүд болбол Бевин ба И. В. Сталинай андалдан абалсаһан бэшэгүүдые эли газарта тунхаглаба. «Нью-Йорк Таймс» гэжэ газетэ болбол энэ материалые эхин нюур дээрэ тунхаглаһан байна.

«Нью-Йорк Геральд трибюн» гэжэ газетэ болбол И. В. Сталин ба Бевинэй бэшэгүүдые мүн лэ эхин нюур дээрээ тунхаглаба, «Дейли миррор» ба Нью-Йоркын «Дейли ньюс» гэжэ газетэнүүд болбол тэдэ бэшэгүүдые томо томо гаршагтайгаар дотор хуудаһанууд соо тунхаглаһан байгаа.

Энэ бэшэгүүдые андалдан абалсаһан тухай улад зон имагта ехээр һонирхожо, анхаралаа хандуулна.

АНГЛИ

ЛОНДОН, январиин 25. (ТАСС). Мүнөөдэр лондонско радио болбол Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Бевинэй СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталинда эльгээһэн бэшэг болон мүн Сталинай эльгээһэн харюу бэшэгые олон дахин дамжуулһан байгаа.

Лондонско радио болбол Бевин ба Генералиссимус Сталинай хоорондоо бэшэгүүдые андалдан абалсаһан тухай мүнөөдэр англійска газетэнүүдтэ бэшэгдэбэ гэжэ дамжуулна. Тэдэнэр бүгэдөөрөө энээн тухай мэдээсэлые эхин нюур дээрэ тунхаглаба. Тиихэдэ «Дейли телеграф», «Дейли Геральд», «Таймс» болон «Ньюс Кроникл» гэжэ дүрбэн газетэнүүд энэ асуудалда түрүү бэшэгүүдые тунхаглаһан байха юм. Олонхи гаршагууд болбол англо-советскэ договорые зарим шалтаг барилһан зүйлнүүдһээ сүлөөлхэ гэжэ Генералиссимус Сталинай хэлэһэн дурадхал тухай мэдээсэнэ.

ЛОНДОН, январиин 25. (ТАСС). И. В. Сталин ба Бевинэй хоорондоо бэшэгүүдые андалдан абалсаһан тухай Англида үргэн олоороо һонирхожо, энэ событи тухай бүхы газетэнүүд бэшэбэ гэжэ лондонско радио дамжуулна.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, январиин 25. (ТАСС). Парижска радио болбол Бевин ба И. В. Сталинай хоорондоо бэшэгүүдые андалдан абалсаһан тухай саха зуураа, холбоотой байха англо-советскэ договор хүсэтэй даа үлэхэ юм гэһэн Англиин гадын хэрэгүүдэй министр Бевинайдуулгые Генералиссимус Сталин хүлеэн абаба гэжэ бэшэнэ.

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство болбол эдэ хоер түрын ажал-ябуулагшадай хоорондоо һүүлэй үедэ андалдан абалсаһан бэшэгүүдые тунхаглаба гэнэ.

ПОЛЬША

ВАРШАВА, январиин 25. (ТАСС). Польско олониитэ болбол Бевин ба Генералиссимус И. В. Сталинай хоорондоо бэшэгүүдые андалдан абалсаһанай үгаа ехэ удхатай байһан гэ тэмдэглэнэ. Энэ бэшэгүүд тухай лэгдэһэн мэдээсэлнүүдые бүхы газетэнүүд тон эли газарта тунхаглаба байха юм

ШВЕЦИ

СТОКГОЛЬМ, январиин (ТАСС). Мүнөөдэр гараһан шведска газетэнүүд хадаа Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Бевинэй эльгээһэн бэшэгтэ СССР Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталинай үгэһэн харюухай бэшэбэ.

И. В. Сталинай эльгээһэн хоер бэшэгые бүхы газетэнүүд эхин дээрээ томо томо гаршагтайгаар тунхаглаһан байна.

Гречэсиэ коммунистическэ газетын редакторта приговор гаргагдаа

АФИНЫ, январиин 22. (ТАСС). Салоникын сэрэгэй сүүд болбол «улад зоной дунда хэрүүл шуураа гаргахаар тухирһанай түлөө» гэхэ һанаатай «Одигитис» гэжэ коммунистическэ газетын редактор Варвуцые 5 жилдэ түрмэдэ хааха ба тус газетые нэгэ жэл соо гарахыень болюулха гэжэ шиидхэһэн байна. Энээнэй дашарамда, тус газетэ болбол арад зониие эбтэнь оруулха ба гражданска дайниие болюулхын түлөө пропаганда хэхэ гэһэн гол лозунгтой байһан юм гэжэ тэмдэглэ хэрэгтэй.

ПАРИЖ, январиин 22. ТАСС. Фран Пресс агентствын Хаһ дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэрлөөгүүр авиаци, артиллери ба нуудай дэмжэлгэтэйгээр, франц сэрэгүүд Ха-Донг болон ехэ нь оршондо байһан харгын хоорондо газарта сэрэгэй ябуулганууде байгаа.

Вьетнамеецүүд ехэхэн гэлтэй ролтодо оробо.

Иранска коммунистическэ партиин ЦК-гэй членүүд арестовалагдаа

БАГДАД, январиин 26. (ТАСС). «АС-Саа» гэжэ газетын мэдээсэлэй ehoop, Багдадай полиции болбол Иракска коммунистическэ партиин центральна комитедэй 5 членүүдые арестовалба гэнэ. Эндэ ЦК-гэй түрүүлэгшэ Юсеф Сальман Юсефшэ арестовалагданхай.

Бирмэдэ коммунистнуудые арестовалба

ЛОНДОН, январиин 25. (ТАСС). Лондонско радио болбол январиин 24-дэ Рангунда (Бирмын столица) полиции болбол коммунистнуудые бариха үргөөл хэзэ, 26 хүниие товалва гэжэ дамжуулна.

Хитадай гадаадын хэрэгүүдэй министрын мэдүүлгэ

НАНКИН, январиин 25. (ТАСС). Чжун Янжибао гэжэ газетэ болбол Сентрал Ньюс агентствын мэдээсэлые тарааба, тэрээн соонь юун гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ: январиин 19-дэ Хитадай гадаадын хэрэгүүдэй министр Ван Ши-цзе гэгшэ Парасельска аралнууд (Урда Хитадай далайн дундахи бүлэг олтирогууд) Хитадта мэдэлтэй байха юм гэжэ Хитадта байгаа французска элшэн сайд Жак Мейрие гэгшэдэ хуулитаар мэдүүлбэ гэнэ. Тэдэ аралнуудай Хитадта мэдэлтэй байха тухай французска элшэн сайдта мэдүүлхэһээ гадна, Ши-цзе болбол эдэ аралнуудай французска флодой яахадаа эзэлһанаһан бодото шалтагаануудые хэлэжэ үгыт гэбэ гэжэ тус мэдээсэ соо хэлэгдэнэ.

Энэ мэдээсэлэй ehoop Франц элшэн сайд Мейрие гэгшэ Франц правительство хадаа тиимэ хэгты гэжэ французска флотоо захираагүй юм гэжэ өөрынгөө соо хэлэбэ гэнэ.

Италида байгаа югославска түлөөлэгшэдые Неапольда алаһан тухай

РИМ, январиин 26. (ТАСС). Неапольда байгаа Югославиин консул Глунчич болон Италиин асуудал тушаа консультативна советдэй югославска делегациин член Энгель гэгшэдые январиин 25-да Неапольда байһан № 38 лагериин үүдэндэ четнигүүд зэрлиг муухайгаар сохибо гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Тэрэ лагерьта британска командовани болбол урдань Михайловичын сэрэгтэ алба хэһэн четнигүүдые барижа байдаг юм ха. Консул Глунчич гэгшэ ехээр шархатаһан хадаа, госпитальда ороод үхэбэ, Энгель гэгшэнь мүн лэ үхэхөө байна.

Югославиин хоер түлөөлэгшэд болбол тус лагериин начальник британска майортой уулзахаа Неапольда байгаа союзна штабай зүбшөөрөөр ерэһэн байба, тиихэдэнь четнигүүдэй буу зэбсэгынь хуряажа ирэ ди гэжэ тэдэниие тэндэ найдуулжа байгаа. Теэд лагериин начальник штабай үүдэндэ тэдэ четнигүүдые союзна формо үмдөөд харуулаа. Тэдэ банда байһан хадаа, эндэ югославска түлөөлэгшэдые хүчтэй түлхижэ газаашань гаргаад, тэдэлэһэн шиидамаар тэдэнэй томо биса тэһэ сохиһон байба.

Түрүү һаалишэд нэмэлтэ түлбэри абана

1946 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр «Комсомол» колхозой (Мухаршэбэр) һүнэй-товарна фермын хэдэ-хэдэн түрүү һаалишад ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Тэдэнэй дундa Д. Бадмацыренова, Н. Санжиева, Д. Батуева ба бусад бии. Эдэнэр бодо ба чарай малые хоролтогүйгөөр ондо оруулһанай түлөө нэгэ нэгэ буруунуудые нэмэлтэ түлбэридэ абаа.

Ажалай нэмэлтэ түлбэри абажа урмашаһан эдэ һаалишад 1946—47 онуудай адуу малай үбэлжэлгые үшөө амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэнэ.

С. Жаргалов.

Һунгалтын үдэрые иимэ амжалтануудаар угтажа байна

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо томохон колхоз гэжэ тоологдодог юм. Энэ колхоз малажалай 6 фермэтэй. Эдэнэй дунда хатарша жороо хүлэгүүдые үсхэбэрилдэг үүлтэртэ моридой фермэ бии. Энэ колхоз болбол 1946 оной гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлэй малаар үлүүлэн дүүргэжэ, фермэнүүдтэхи малайнь тоо 558 толгойгоор олошорһон байна. Тэрэшэлэн хүдөө ажалай бүхы продуктнуудаар гүрэнтэйгөө сүм тоосожо, түсэбһөө гадуур 3600 килограмм нарин нооһо тушаажа, 20.000 түхэриг нэмэлтэ шан абаһан байха юм.

Мүнөө РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай бэлэдхэл болбол малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ ба ажалай дэбжэлтые үргэжэ, тэдэнар хэзээ-хэзээнэйхиһээ харюусалгатайгаар ба оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэд.

Гансахан һүүлэй хэдэн үдэр соо тус колхозой малай фермэнүүд 600 толгой шэнэ түлнүүдые бүрин бүтэнөөр хүлеэжэ абаа. Илангаяа хониной-товарна фермынхидэй хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байнхай. Эндэ үдэр бүри арбаад хонин хурьгалжа байха юм. Теэд, хонидой алишье бригада дээрэ ошожо хараа хада, хонин һүрэгынь үнэхөөрөө дүршэлтэй найдабаритай хонишодой гарта байһыень баталан хэлэжэ болохоор байна. Жэшээлхэдэ, хониной-товарна фермэдэ долоодохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байһан 66 наһатай Архип Калистратович Афанасьев болбол 1946 ондо 199 хониноо 230 хурьга абажа, бултыень бүрин бүтэнөөр тэнжээгээ. Мүнөө 85 хурьга абаад, ойрын хэдэн хоног соо үшөө 100 хурьга абахаар хүлеэжэ байнхай. Нүхэр Афанасьев хамта 404 хони харуулһалха зуураа, тэдэнээ саһа багатай ба хагда һайнтай бэлшээридэ бэлшээжэ, шэнэ жэлэй гараха хүртэр ороһдоо 80 центнер үбһэ тэжээл гаргашалһан байха юм.

Энэ колхоздо нүхэр Афанасьев шэнги баялиг дүй дүршэлтэй ба оролдосотой малшад олон бии юм. Тэдэнэй тоодо хонишод А. Е. Шикин, Д. А. Шурыгин, һаалишан К. Г Булыгина, эрхим моришон Л. И. Михайлов ба бусад оролсоно. Үүлтэртэ моридой фермые даагша Лифан Михайловай үсхэбэрилжэ гаргаһан хатарша жороо хүлэгүүд республика соо суутай болонхой.

Тус колхозой малшад болбол БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадай кандидадта өөрынгөө колхозой член, үндэр ургасын мастер Серпион Кириллович Киселевые дэбжүүлээд байхадаа омгорхожо, энэ омгорхолоо ажал хүдэлмэри дээрээ амжалта туйлан харуулна.

А. Желтый.

Ханганагүй

Ханганагүй, ханганагүй
Ханганагүй ханганагүй
Ханганагүй ханганагүй
Ханганагүй